



»Albanerne er dygtige til at være kriminelle,« siger kriminalkommissær Steen Honoré Pedersen, som på tredje år er udstationeret i Tirana af de nordiske lande for at dæmpe op for den albanske mafias aktiviteter.

Albanien. Reportage fra Europas næstfattigste land, hvor luksusbiler kører i kø i hovedstaden.

# Dygtige kriminelle

## Af ØJVIND KYRØ

TIRANA – I den splinternye Nene Tereza-lufthavn leder man forgæves efter en turistskanke eller andre steder, hvor man kan henvende sig for at høre, om der monstro skulle være et hotel med et ledigt værelse inde i Tirana.

En senet, midaldrende mand, der taler et utvivlsomt udmærket albansk, og som hævder at være taxichauffør, tager den tilrejsendes kuffert og smider den i bagagerummet på en Mercedes. På vejen ind til hovedstaden, der er lige så lang og trist som den fra Kastrop til Rådhuspladsen, kan man tælle 29 bilvaskerier og 24 benzintanke. Mystisk.

Europas næstfattigste land – kun overgået af Moldova – er på alle måder en surrealistisk oplevelse. Flyet hertil koster lige så meget som en billet til Chicago, og ingen anden hovedstad i verden kan mønstre så mange Mercedes og andre luksusbiler som Tirana. Antallet af Hummer, Porsche, BMW og Rover gør, at det er hurtigere at spadserer rundt end at tage en taxi og henslæbe tiden i en bilkø.

»Albanerne er dygtige til at være kriminelle,« siger Steen Honoré Pedersen. Han er kriminalkommissær og på tredje år udstationeret i Tirana af de nordiske lande for at dæmpe op for den albanske mafias aktiviteter. Når det gælder det mærkværdigt høje antal af bilvaskerier og tankstationer, er han overbevist om, at der ligger et ulovligt motiv bag, som mangler at blive opklaret. »Hvidvaskning af penge,« lyder hans første gæt.

Den danske kriminalkommissær har mere succes med at opklare biltyverier. Når 7 ud af 10 biler i det fattige Albanien er luksusbilmærker som Mercedes, skyldes det mestendels, at de er stjålet i resten af Europa. Ofte har gerningsmændene end ikke gjort sig den ulejlighed at tage kendingsmærket af, så man kan let se, hvor tyveriet blev begået. D eller I ses hyppigt på bagsmækken af de dyre biler.

»Den albanske mafia har for tiden af en eller anden grund kastet sin kærlighed på Norge, både når det gælder prostitution og biltyverier,« fortæller Steen Honoré Pedersen. Han har haft en omfattende udveksling af bevismateriale med Norge om »tre kvinder, der påstår sig udnyttet, og som søgte asyl, da de blev afsløret, selv om de var helt indforståede med arbejdet.«

Men den mest dramatiske hændelse i hans liv som politimand på Balkan fandt sted for nylig, da der blev anmodet om hjælp fra albanske betjente fra et åsted.

To stjålne norske køretøjer – ikke Mercedes som vanligt, men betonpumpevogne fra Drammen til en værdi af 300.000 euro – var blevet fundet i en provinsby ved navn Fier, hvor der skulle finde et omfattende vejbyggeri sted finansieret af EU. En lille styrke af politimænd var sendt af sted fra Tirana, men betjentene kunne ikke starte vognene, fordi tændingen var blevet saboteret, og meldte, at de var bange.

Den danske politimand måtte sammen med norske forsikringsagenter tage af sted midt om natten til Fier, fordi det hastede.

»Det er en offentlig hemmelighed, at alt styres via familierelationer, også kriminaliteten. Når forbrydere anholdes forsøger de som det første at få deres venner i regeringen og ved domstolene til at gribe ind og få dem løsladt. Jeg vidste, at sagen om de to betonpumpevogne skulle for retten dagen efter, og fik vi ikke vognene på færgen til Italien, før retssagen begyndte, ville de aldrig komme tilbage til Norge,« siger Steen Honoré Pedersen.

Da den danske kriminalkommissær og de norske forsikringsagenter ankom, kunne heller ikke de få startet de to betonpumpevogne.

»Forbryderne stod og fotograferede os, mens vi forsøgte,« fnysrer Steen Honoré Pedersen, som i sidste øjeblik fik bug-

seret de to køretøjer ind på færgen til Italien, før dommeren afsagde kendelse om, at de skulle udleveres til den albaner, som påstod at eje dem.

»De albanske kriminelle findes overalt og nyder myndighedernes beskyttelse. Her kan man betale sig fra alt, og betjente tager åbenlyst imod bestikelse. Udover biltyverier er de dygtige til at smugle heroin – der kommer stort set dagligt forsyninger hertil – samt til forfalskning. Sidste år blev der afsløret en fabrik, der forfalskede kørekort, id-kort, pas og opholdstilladelser,« oplyser Steen Honoré Pedersen.

Der findes 14.000 betjente i Albanien, men når der er regeringsskifte, bliver en hel del af dem skiftet ud af politiske årsager. Politikorpsen har haft mange betjente på træning i udlandet, men når de vender retur, bliver de ofte fyret, »fordi de ikke er i kridthuset hos magthaverne,« siger Steen Honoré Pedersen og tilføjer:

»Albanerne har et image-problem, og det har jeg påpeget talrige gange over for såvel myndigheder som politikere. Der er lang vej endnu, før Albanien nærmer sig EUs niveau.

For eksempel finder der en stor produktion af hash sted. Kvaliteten er høj, og den største aftager er Italien. Derfor har premierministeren nu forbudt sejlads i speedbåd.«

Der er kun 70 kilometer til den italienske kyst.

## Mafiaen freder hjemlandet

Det besynderlige er, at selv om den albanske mafia opererer veldigt overalt i Europa, emmer det af ro og fred i Albanien. Den fornemmelse kan man på den danske ambassade bekræfte. Ambassaden betjener også statsborgere fra de andre nordiske lande, og i løbet af de seneste to år har der kun været anmeldt et enkelt røveri.

Den største fare for den tilrejsende består i at krydse gaden. For 17 år siden fandtes der ingen privatbiler, for tre år siden blev de første trafiklys sat op, og der blev malet nogle hvide striber på asfalten, som ingen vidste hvad betød. Bilisterne havde af gode grunde aldrig hørt om fodgængerfeltet, fordi de fleste havde købt deres kørekort uden at have åbnet en teori-bog eller siddet bag et rat.

»I korruption overgås Albanien kun af Rusland,« forklarer en erfaren udenlandsk diplomat.

Falske kørekort, bildokumenter og registreringsnumre hører til blandt færdighederne hos de kreative forhandlere, som ikke sidder bag tremmer. Men får man en besøgstilladelse til et af de uhmanske fængsler, fortæller de få forbrydere, som har været så uheldige at blive pågrebet, gerne detaljeret om, hvordan falsknerierne foregår.

Der hersker en underlig politisk stemning i den lille Balkanstat, som i over fire årtier blev regeret af en stalinistisk diktator, der isolerede landet totalt.

Enver Hoxha bekæmpede alle, der ikke gik ind for den rette lære. Således blev Albanien i 1967 udråbt til at være verdens første ateistiske stat, og moskéer og kirker blev omdannet til sportshaller, tobaksfabrikker og alderdomshjem eller revet ned.

Selv om der i mange måneder har været strømsvigt med daglige afbrydelser af el og vand i timevis, bliver der ikke protesteret. Der er ingen tradition for at modsige regeringen. »Enver Hoxhas spøgelse regerer stadig,« siger en udenlandsk diplomat.

På samme måde sker der ikke noget, når det drejer sig om de hemmelige statsarkiver. De andre lande i den hedengangne østblok var rare og hyggelige i forhold til den ensretning, der gik for sig i Albanien under Hoxha, men eftersom størstedelen af medlemmerne i parlamentet var indflydelsesrige mænd under kommunistregimet, bliver debatten om at åbne arkiverne hver gang skrinlagt.

Adrian Kati leder et center for rehabilitering af torturofre, som flere gange har modtaget dansk støtte, og han er ikke optimist: »Demokratiet fungerer ikke, fordi de politiske ledere lider af en postkommunistisk tankegang, og derfor er regeringer ikke i stand til at gøre op med fortiden og hjælpe ofrene for tortur.«

»Albanien banker på EUs dør for at blive optaget, selv om der ikke bliver gjort noget for at rehabiliterer torturofrene – der er omkring 50.000, men halvdelen er i dag døde uden at være blevet hjulpet,« siger Adrian Kati og tilføjer:

»Der er mange arkiver fra det hemmelige politi, og de bør offentliggøres ligesom de andre forbrydelser under kommunismen. I arkiverne kan vi finde ud af, hvem de skyldige er, og derefter bør vi diskutere åbent, hvad der skal ske.«

## Hoxha og atombomben

Adrian Kati har problemerne inde på livet. Hans far sad fængslet i 15 år og blev tortureret gennem to år, fordi han blev mistænkt for at være amerikansk spion. Han hed Vasil Kati og østbloklændene, blev han bange for sin post og afbrød i 1961 forbindelsen.

Vasil Kati blev beordret til at flyve direkte til Maos Kina og fortsatte kammeratskabet med Mao Zedong.

»En dag fik min far en ordre fra Tirana om at opsøge den kinesiske regering og bede om en atombombe,« mindes Adrian Kati. »Telegrammet var fra Enver Hoxha og tikkede ind på ambassaden i Peking. Sammen med ambassadøren bad min far statsminister Chou En-lai om et møde.«

Grunden til Hoxhas atomare ønske var, at NATO-medlemmet Grækenland i 1962 nær grænsen til Albanien havde opført nogle militære anlæg til at huse atombomber.

Men Chou En-lai sagde nej til anmodningen. »Albanien er vores lillebror, og I har ikke brug for en atombombe, for vi beskytter jer med vores,« lød svaret ifølge Adrian Katis far.

Den paranoid statschef fik i 1975 dømt Vasil Kati til 15 års fængsel. Netop som diktaturet faldt i 1990, blev han frigivet. Han døde i 2002.

Stalinisme er sundt for vild natur, der trues af turistindu-

stri, og derfor ligger den smukke kyststrækning jomfrueligt klar til investeringer.

Direktøren for Turistministeriet, Iris Pojami, er arkæolog af uddannelse, og hun forsøger at bevare landets kulturarv under mottoet »Fremtid for fortiden.«

»Min store bekymring er, at hurtige penge ødelægger historiske mindesmærker, for eksempel ved anlæg af nye veje,« siger hun.

## Dansk hotel

Lange strækninger af kysten tilhører fortsat militæret, for eksempel findes der en ubådsbase sydpå, hvor den socialistiske undervandsflåde skjulte sig i underjordiske grotter, og mange af de smukke klippeøer er også underlagt forsvarsministeriet af historiske årsager. Kysten blev nemlig bevogtet, for at ingen albanere skulle flygte fra Enver Hoxhas diktaturstat.

Men man behøver ikke at gå i forhandlinger med forsvarsministeren for at begynde at opbygge turismen i landet. Det er muligt for udlændinge at investere, og den første dansker, som har benyttet sig af muligheden, er direktør Hans-Georg Nielsen fra Hellerup.

Ved kystbyen Vlora har han restaureret »en velbevaret ruin,« som for nylig blev indviet som et lille hotel med fire ferielejligheder. »Vila Amantia« troner 300 meter oppe med udsigt over det speedbådeфри Adriaterhav.

»Jeg købte det, fordi udsigten er så ubeskriveligt skøn,« siger Hans-Georg Nielsen. Det eneste danske islet er Velux-vinduer, ellers stammer alt fra det lokale stenbrud og teglværk.

Den nybagte hoteldirektør Nielsen finder det albanske turistbureaus slogan »Albanien – Europas sidste hemmelighed« særdeles præcis: »Lige siden jeg som ung lyttede til Radio Tirana på kortbølgeradio, har jeg opfattet Albanien som et underligt land. Jeg er vokset op i Sønderjylland, og som jydte kender jeg mentaliteten her på godt og ondt. En sund skepsis parret med behørig selvgælde.«

Hans-Georg Nielsen begyndte for fem år siden at besøge Albanien, fordi han havde fået en albansk svigersøn. »I den tid har det været dejligt at se, hvordan landet udvikler sig, selv om den gamle garde fra det tidligere styre sidder ved magten. Men den forsvinder gradvist, og man stiller målrettet mod at indhente de spildte fire årtier under kommunismen og komme ind i EU.«

Jane Iredale • The Organic Pharmacy • Logona • Dr. Hauschka m.fl.

**Make-up uden kemi**  
find din hudtone blandt 22 farver

Undgå konserveringsmidler og syntetiske farve- og duftstoffer

Ingen fyldstoffer så et tyndt lag dækker naturligt og huden kan ånde

Besøg butikken i Grønnegade og find din hudtone blandt 22 farver hos Danmarks største økologiske parfumeri

Plejende mineralpudder med concealer, foundation, pudder og SPF-20 i 22 farver fra Jane Iredale

pure shop

Grønnegade 31 • Kbh K • Tel 3317 0070 • www.pureshop.dk

**Unikke rejseoplevelser**

**Herbert Pundiks** Israel  
24. september-3. oktober 2008 | 19.900

**Syrien med Michael Irving Jensen**  
10.-19. september 2008 | 21.500 kr

**Mexico med Ib Michael**  
10.-22. oktober 2008 | 24.900 kr

Læs hele vores program på  
www.horisonrejses.dk eller ring 70 20 27 79

HORISONT  
REJSE